

N COSME A2
MH/JC/AS
769-2017

Brussel, 11 oktober 2017

ADVIES

OVER

**DE RAADPLEGING VAN DE EUROPESE COMMISSIE DIE DE TUSSENTIJDSE
EVALUATIE VAN HET KMO-PROGRAMMA COSME BEOOGT**

(goedgekeurd door het bureau op 23 augustus 2017,
bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 11 oktober 2017)

Situering van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO

De Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO is een Belgische federale adviesraad opgericht bij de wet van 24 april 2014 betreffende de organisatie van de vertegenwoordiging van de zelfstandigen en de kmo's. Hij groepeert meer dan 170 door de Belgische overheid erkende beroeps- en interprofessionele organisaties die de belangen van de zelfstandigen en de kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) verdedigen. De Hoge Raad bestaat in zijn huidige vorm reeds meer dan 50 jaar. Hij heeft drie opdrachten.

De Hoge Raad treedt op als spreekbuis van de Belgische zelfstandigen, vrije beroepen en kmo's. Volgens de Belgische definitie zijn kmo's die ondernemingen die in het kader van de Europese KMO-definitie worden aangeduid als micro- en kleine ondernemingen. De Hoge Raad vervult die rol onder meer door het geven van formele adviezen en dit in de eerste plaats aan de betrokken Ministers van de Belgische federale regering maar ook aan het Belgische Parlement en aan de Europese instanties. De adviezen van de Hoge Raad bestrijken alle mogelijke facetten van het beroepsleven van zelfstandigen en kmo's: het algemeen KMO-beleid, de beroepsreglementeringen, de handelspraktijken, de problematiek van de betalingsachterstand, administratieve vereenvoudiging, enz.

De Hoge Raad heeft ook een vertegenwoordigende bevoegdheid in die zin dat hij vertegenwoordigers afvaardigt naar beheers- of raadgevende organen van diverse socio-economische instanties. Aldus duidt de Hoge Raad in een dertigtal officiële instanties de vertegenwoordigers van de zelfstandigen en de kmo's aan.

Tot slot vormt de Hoge Raad ook een overlegplatform voor de zelfstandigen en de kmo's.

De Hoge Raad is opgenomen in het gemeenschappelijk transparantieregister van het Europees Parlement en de Europese Commissie onder het registratienummer 59919253482-83.

De Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO heeft kennis genomen van de openbare raadpleging van de Europese Commissie die de tussentijdse evaluatie beoogt van het programma voor het concurrentievermogen van ondernemingen en kleine en middelgrote ondernemingen (COSME) (2014-2020). Na een vergadering van de commissie ad hoc van de betrokken interprofessionele organisaties op 5 juli 2017 heeft het bureau op 23 augustus 2017 bij hoogdringendheid onderstaand advies uitgebracht, dat werd bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 11 oktober 2017.

CONTEXT

Het Europees programma voor het concurrentievermogen van ondernemingen en kmo's voor de periode 2014-2020, kortweg COSME genoemd, werd vastgelegd door de verordening (EU) nr. 1287/2013. Het is in eerste instantie een kaderprogramma dat de doelstellingen, het budget, de accenten en enkele concrete instrumenten vastlegt en dat verder geconcretiseerd wordt via jaarlijkse werkprogramma's. COSME is de opvolger van het kaderprogramma voor concurrentievermogen en innovatie, 2007-2013 (CIP). Voor de looptijd van zeven jaar heeft het een budget van 2,3 miljard euro. COSME hangt nauw samen met Horizon2020 (het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie, 2014-2020) en kan ook niet los gezien worden van andere Europese programma's en beleidsinitiatieven zoals de Europa2020-strategie, de Small Business Act, het actieplan Ondernemerschap 2020, het Europees regionaal beleid, enz.

COSME beoogt de versterking van het concurrentievermogen en de duurzaamheid van EU-ondernemingen en richt zich vooral op kmo's (Europese definitie, dus <250 WN). Vier meer specifieke doelstellingen kunnen worden onderscheiden:

- (1) KMO's betere toegang geven tot financiering in de vorm van eigen vermogen en schuld,
- (2) Verbetering van de toegang tot de markten, in het bijzonder in de Unie maar ook op mondiaal niveau,
- (3) Verbetering van de randvoorwaarden voor het concurrentievermogen en de duurzaamheid van ondernemingen,
- (4) Ondernemerschap en de ondernemerschapscultuur bevorderen.

Kmo's en de organisaties die hun belangen vertegenwoordigen kunnen op twee wijzen de opportuniteiten van het COSME-programma benutten. Enerzijds door zelf gebruik te maken van de steun en dienstverlening aangeboden in het kader van COSME. Bijvoorbeeld door als kmo een voordelig krediet aan te gaan of door als kmo of organisatie informatie op te vragen. Anderzijds door door zelf mee te werken aan de uitvoering van COSME-acties. Bijvoorbeeld door tegen een vergoeding een bepaalde conferentie te organiseren of ondersteunende diensten aan ondernemingen aan te bieden. Een groot deel van COSME wordt namelijk via aanbestedingen uitgevoerd.

ALGEMENE STANDPUNTEN

De Hoge Raad heeft voor de deelname aan deze raadpleging gebruik gemaakt van het vragenformulier zoals daartoe door de Europese Commissie voorzien. Deze ingevulde vragenlijst zoals die aan de Europese Commissie is bezorgd, is verder op in dit advies opgenomen.

Gezien de beperkingen van dergelijk vragenformulier, heeft de Hoge Raad er voor gekozen om hier ook afzonderlijk zijn algemene standpunten in dit dossier kort op te sommen en toe te lichten zodat ook andere stakeholders dan de Europese Commissie, zoals de Belgische beleidsverantwoordelijken betrokken bij het Europees beleid, gemakkelijk een goed beeld krijgen van deze standpunten.

Bij de keuze van de vraagstukken waarop hier wordt ingegaan, werd de Hoge Raad mede geïnspireerd door de voorlopige resultaten van de evaluatiestudie over COSME die in opdracht van de Europese Commissie wordt uitgevoerd en die een aantal specifieke vragen naar voor schuift.

1. Focus op ondernemingen met minder dan 50 werknemers

In België worden onder kmo's doorgaans die ondernemingen verstaan die, eenvoudig gesteld, minder dan 50 werknemers tellen, zijnde dus de ondernemingen die binnen de Europese KMO-definitie worden aangeduid als de kleine en micro-ondernemingen. De Europese KMO-definitie beschouwt, eenvoudig gesteld, alle ondernemingen met minder dan 250 personeelsleden als kmo's. Zonder vooruit te willen lopen op de herziening van de Europese KMO-definitie die momenteel wordt voorbereid, is de Hoge Raad van mening dat zeker in de Belgische context maar ook in de Europese context die grens van 250 personeelsleden te hoog ligt. Het Europese KMO-beleid en met name de verschillende activiteiten in het kader van COSME zouden in de eerste plaats gericht moeten zijn op ondernemingen met minder dan 50 werknemers met daarbij een bijzondere aandacht voor de ondernemingen met minder dan 5 werknemers.

2. Hogere participatie door Belgische kmo's en organisaties

Het gebruik van steunmaatregelen en de participatie, dus ook als mede-uitvoerder, aan acties in het kader van COSME door Belgische kmo's en organisaties kan en moet volgens de Hoge Raad beter. Vergeleken met de sterkst participerende landen zoals Frankrijk, Italië en Spanje scoort België niet zo goed. Volgens de Hoge Raad kunnen volgende pistes daartoe als oplossing dienen:

- Beter communicatie over de mogelijkheden inzake steun en deelname. Daarbij moet zeker samengewerkt worden met de beroeps- en interprofessionele organisaties die een nauwe samenwerking met de kmo's kennen.
- Minder administratieve lasten voor de kmo's en de organisaties voor het bekomen van steun of voor de deelname aan acties. In België zijn er veel micro-ondernemingen en ook de organisaties die bepaalde beroepen of sectoren vertegenwoordigen zijn doorgaans kleiner dan soortgelijke organisaties in de grotere lidstaten. Kleinere kmo's en organisaties hebben minder middelen om de administratieve complexiteit die nog al te vaak gepaard gaat met Europese aanvragen het hoofd te bieden.

- Banken stimuleren om deel te nemen aan COSME-steunprogramma's voor kmo's en banken stimuleren de kmo's te informeren over de bestaande steunmaatregelen van de overheid inzake financiering. Er dient onderzocht te worden of bestaande akkoorden met of wetgeving met betrekking tot de banksector niet moet worden uitgebreid opdat de banken kmo-kredietaanvragers in alle situaties zouden wijzen op de mogelijkheden inzake overheidssteun bij het aangaan van een krediet.

3. De leninggarantiefaciliteit (LFG) nagenoeg ongewijzigd als prioritaire actie behouden

De leninggarantiefaciliteit (LGF, Loan Guarantee Facility) is momenteel de belangrijkste COSME-maatregel. Volgens de Hoge Raad moet dat zo blijven. Hoewel alternatieve financieringsmiddelen en -kanalen zeker moeten gepromoot worden, blijft een lening via de bank de meest gebruikte financieringsvorm voor de Belgische kmo's. Het is dan ook belangrijk deze financieringsvorm goed te ondersteunen. De LGF vormt volgens de Hoge Raad daartoe een efficiënt instrument en moet binnen het COSME programma de absolute prioriteit blijven.

De Hoge Raad is er tegen dat het maximale bedrag van de leningen, dat momenteel 1,5 miljoen euro bedraagt, zou verhoogd worden. De prioritaire doelgroep van COSME moeten de kleine en micro-ondernemingen zijn en binnen deze groep bestaat er nagenoeg geen behoefte aan overheidssteun voor het bekomen van leningen groter dan 1,5 miljoen euro.

De Hoge Raad heeft geen bezwaar tegen de uitbreiding van de LGF tot ondernemingen actief binnen het domein van de digitalisering en de disruptieve innovatie. In dat geval moeten er echter wel een aantal randvoorwaarden vervuld worden:

- De steun moet gaan naar kmo's en niet naar grote ondernemingen of naar particulieren die zonder ondernemersstatuut actief zijn in bijvoorbeeld de deeleconomie.
- De hoofdfocus van de LFG moeten de gewone ondernemingen zijn. Innovatie is erg belangrijk voor de kmo's en de economie in zijn algemeen maar men mag niet vergeten dat niet alle kmo's high-tech ondernemingen zijn. Veel kmo's zijn actief in traditionele sectoren wat natuurlijk niet wil zeggen dat zij binnen hun sectoren en ondernemingen niet innoveren.
- Indien er steun wordt verleend aan ondernemingen die disruptieve innovatie creëren moet nagegaan worden of deze ondernemingen het level playing field respecteren. Indien de disruptieve innovatie met zich meebrengt dat men in tegenstelling tot de andere marktspelers de van toepassing zijnde wettelijke regels niet naleeft, dan mag er geen steun worden toegekend.

Tot slot is inzake de LGF een betere coördinatie met de Europese Structuur- en Investeringsfondsen (ESIF) aangewezen.

4. De eigen-vermogenfaciliteit voor groei (EFG) integreren of differentiëren.

Indien er een overlapping bestaat tussen de eigen-vermogenfaciliteit voor groei (EFG, Equity Facility for Growth) en het Europees Fonds voor Strategisch Investeren (EFSI), moet deze omwille van de efficiëntie worden aangepakt. Voor de Hoge Raad blijft het eender of dat gebeurt door de EFG in het EFSI te integreren of door de EFG te differentiëren. Een zeer belangrijke voorwaarde is echter wel dat de focus op de kleine ondernemingen uit allerhande sectoren behouden blijft.

5. Erasmus voor jonge ondernemers verderzetten (EYE)

Wat het uitwisselingsprogramma Erasmus voor jonge ondernemers (EYE) betreft is de Hoge Raad van mening dat dit programma best wordt verder gezet. Dit programma kent een beperkte deelname maar wordt door zij die hebben deelgenomen als succesvol ervaren en heeft binnen een welbepaalde niche een meerwaarde. Volgens de Hoge Raad moet het niet worden uitgebreid maar ook niet worden afgebouwd.

6. Het Enterprise Europe Network (EEN)

Volgens de Hoge Raad werkt het Enterprise Europe Network (EEN) momenteel in België zeker niet goed. Het simpele feit dat nagenoeg niemand weet waarvoor men bij het EEN terecht kan, bewijst dit reeds. De Hoge Raad formuleert volgende streefpunten voor een betere werking van het EEN in België:

- De focus van het EEN moet liggen op de informatie voor kmo's over Europese regels en maatregelen. Het EEN moet zich niet bezighouden met taken die reeds door bestaande overheidsorganisaties worden uitgevoerd.
- Het EEN moet dichter bij de ondernemers staan. Een samenwerking met de beroeps- en interprofessionele organisaties is daarvoor aangewezen.
- Het EEN moet zich ook richten op kmo's uit traditionele economische sectoren en niet enkel op high-tech ondernemingen en het moet zijn activiteiten daar ook op afstemmen.
- Er moet meer duidelijkheid komen in de communicatie over het EEN. Ofwel gebruikt men voor de activiteiten in het kader van het EEN consequent de naam EEN, ofwel gebruikt men consequent de namen van de organisaties die het EEN in België vormen.

7. Kleine ondernemingen en organisaties moeten ook kunnen deelnemen aan de uitvoering van COSME

Gezien de wijze waarop de aanbestedingen en oproepen tot het indienen van voorstellen momenteel worden opgesteld en gezien de administratieve complexiteit die daar mee gepaard gaat, hebben kleine en micro-ondernemingen alsook kleinere beroeps- en interprofessionele organisaties het moeilijk om daar aan te participeren. Terwijl COSME net als doelstelling heeft om de toegang van kmo's tot de openbare aanbestedingen te vergroten, wordt daar bij de uitvoering van COSME zelf te weinig rekening mee gehouden. Aanbestedingen en oproepen alsook de procedures terzake moeten meer op maat van kleine en micro-ondernemingen en kleinere organisaties opgesteld worden.

8. Up-to-date doelstellingen van COSME

Volgens de Hoge Raad zijn de doelstellingen van COSME nog up-to-date. Alleen het onderwerp tweedekansondernemerschap moet meer uitdrukkelijk in het programma aan bod komen. Hoewel gekwalificeerd personeel en digitalisering ook twee erg belangrijke doelstellingen voor de kmo's vormen, moeten deze volgens de Hoge Raad in de eerste plaats in het kader van andere beleidsdomeinen en -budgetten worden nagestreefd.

9. Proliferatie organen tegengaan en onderlinge afstemming bevorderen

De Hoge Raad waarschuwt voor de proliferatie van allerlei organen zoals observatoria. Dergelijke initiatieven moeten maximaal in de bestaande administratieve structuren worden geïntegreerd. Daarnaast pleit de Hoge Raad voor een betere afstemming en samenwerking tussen de verschillende beleidsorganen en programma's.

DE VRAGENLIJST VAN DE EUROPESE COMMISSIE

1 Over u

* 1.1 De bijdragen van de deelnemers kunnen op de website van de Commissie worden gepubliceerd, met vermelding van de identiteit van de auteur. Gelieve uw voorkeur aan te geven met betrekking tot de publicatie van uw bijdrage. Ongeacht de keuze die u maakt, kan uw bijdrage het voorwerp zijn van een verzoek om toegang tot documenten op grond van Verordening (EG) nr. 1049/2001 inzake de toegang van het publiek tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie. In dat geval wordt het verzoek getoetst aan de in de verordening vermelde voorwaarden en de toepasselijke regels inzake gegevensbescherming.

- Mijn bijdrage mag worden gepubliceerd onder de vermelde naam; ik verklaar dat mijn bijdrage in geen enkel opzicht onwettelijk is en er geen auteursrechtelijke beperkingen voor gelden die de publicatie ervan verhinderen.
- Mijn bijdrage mag worden gepubliceerd, maar moet anoniem blijven; ik verklaar dat mijn bijdrage in geen enkel opzicht onwettelijk is en er geen auteursrechtelijke beperkingen voor gelden die de publicatie ervan verhinderen.
- Ik geef geen toestemming om mijn bijdrage te publiceren.

* 1.2 U antwoordt als/namens:

- Een burger
- Een bedrijf
- Een Europese bedrijfsorganisatie
- Een nationale bedrijfsorganisatie
- Een vakbond
- Een niet-gouvernementele organisatie
- Een nationale overheidsinstantie
- Een regionale/lokale overheidsinstantie
- Een financiële instelling/kapitaalverstrekker
- Een academische instelling/onderzoekscentrum
- Een professioneel adviesbureau/advocatenkantoor
- Een incubator/cluster/centrum dat innovatie bevordert
- Ander

*Als u "Ander" hebt gekozen, gelieve toe te lichten

Belgische federale adviesraad die de Belgische organisaties van de zelfstandigen en kmo's groepeert en vertegenwoordigt.

* 1.3 Bent u opgenomen in het transparantieregister?

- Ja
- Nee
- Niet van toepassing

* 1.4 Vermeld uw naam/de naam van uw bedrijf/organisatie

Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO

* 1.5 Vermeld uw e-mailadres

cs.hr@economie.fgov.be

* 1.6 Uw land

☐ Oostenrijk	☒ België	☐ Bulgarije	☐ Cyprus
☐ Tsjechië	☐ Denemarken	☐ Estland	☐ Finland
☐ Frankrijk	☐ Duitsland	☐ Griekenland	☐ Hongarije
☐ Ierland	☐ Italië	☐ Kroatië	☐ Letland
☐ Litouwen	☐ Luxemburg	☐ Malta	☐ Nederland
☐ Polen	☐ Portugal	☐ Roemenië	☐ Slowakije
☐ Slovenië	☐ Spanje	☐ Zweden	☐ Verenigd Koninkrijk
☐ Albanië	☐ Armenië	☐ Bosnië en Herzegovina	☐ IJsland
☐ Moldavië	☐ Montenegro	☐ Servië	☐ Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië
☐ Turkije	☐ Oekraïne	☐ Ander	

2 Evaluatie van het Cosme-programma

* 2.1 Is uw bedrijf/organisatie betrokken bij/hebt u of heeft uw bedrijf/organisatie financiële steun ontvangen van het Cosme-programma?

- Ja
- Nee
- Ik weet het niet

* 2.1c Waarom hebt u niet deelgenomen aan het Cosme-programma?
(meerdere antwoorden mogelijk)

- Ik was niet op de hoogte van het Cosme-programma
- Andere Europese of internationale programma's sloten beter op mijn behoeften aan
- Andere nationale of regionale programma's sloten beter op mijn behoeften aan
- Voor deelname moesten te veel omslachtige procedures worden doorlopen
- De kans dat we daadwerkelijk steun zouden ontvangen van de Cosme-actie was erg klein
- Het was lastig om projectpartners te vinden
- Geen van de acties sloten op mijn behoeften aan
- Ik beschikte niet over voldoende financiële/personele middelen om een voorstel voor te bereiden
- Andere reden

*Als u "Andere reden" hebt gekozen, gelieve toe te lichten

Als federale adviesraad is het niet onze taak zelf deel te nemen aan het COSME-programma.

* 2.2 In welke mate bereikt het Cosme-programma naar uw mening het volgende?

	Helemaal niet	Enigszins	In hoge mate	Niet belangrijk voor mijn activiteit	Ik weet het niet
*Vereenvoudigen van toegang tot financiering voor kleine en middelgrote ondernemingen (het mkb) door middel van portefeuillegaranties voor leningen/tegen garanties	☐	☒	☐	☐	☐
*Vereenvoudigen van toegang tot risicokapitaal door middel van equityfondsen voor het mkb	☐	☒	☐	☐	☐
*Ondersteunen van de oprichting van start-ups, groei van kmo's en overdracht van ondernemingen	☐	☒	☐	☐	☐
*Ondersteunen van grensoverschrijdende en meerlandenfinanciering	☒	☐	☐	☐	☐
*Leveren van geïntegreerde bedrijfsondersteunende diensten aan het mkb	☐	☒	☐	☐	☐
*Scheppen van mogelijkheden voor het mkb om nieuwe markten binnen de EU aan te boren	☐	☒	☐	☐	☐
*Scheppen van mogelijkheden voor het mkb om markten buiten de EU aan te boren	☐	☒	☐	☐	☐

*Bieden van toegang tot kennis en informatie die relevant is voor de ontwikkeling van bedrijven	☐	☒	☐	☐	☐
*Bijdragen aan het verbeteren van het ondernemersklimaat in de EU (voorwaarden voor de oprichting en groei van bedrijven, het verkrijgen van vergunningen enz.)	☐	☒	☐	☐	☐
*Bijdragen aan het verlichten van de administratieve lasten voor het mkb	☒	☐	☐	☐	☐
*Ondersteunen van betere regelgeving en wetenschappelijk onderbouwd beleid in de EU	☐	☒	☐	☐	☐
*Bevorderen van sectoroverschrijdende partnerschappen en publiek-private samenwerking, bv. door middel van clusteractiviteiten	☐	☒	☐	☐	☐
*Ondersteunen van het concurrentievermogen van industriële sectoren en diensten (toerisme, bouw, chemicaliën enz.)	☐	☒	☐	☐	☐
*Ondersteunen van het oppikken van nieuwe technologieën en vaardigheden (digitale vaardigheden, sleuteltechnologieën, geavanceerde fabricage enz.)	☐	☒	☐	☐	☐
*Ondersteunen van het ontstaan van nieuwe bedrijfsmodellen en -concepten (sociale economie enz.)	☐	☒	☐	☐	☐
*Bevorderen van ondernemerschap en ondernemerscultuur (bv. door middel van onderwijs)	☐	☒	☐	☐	☐
*Scheppen van kansen voor ondernemers (bv. via het Erasmus-programma voor jonge ondernemers)	☐	☒	☐	☐	☐
*Ontwikkelen van ondernemerschap onder specifieke doelgroepen (jongeren, vrouwen, ouderen, migranten, sociaal achtergestelde groepen enz.)	☐	☒	☐	☐	☐

* 2.3 Zijn er andere behoeften waarmee het Cosme-programma rekening zou moeten houden?

- Ja
- Nee
- Ik weet het niet

*Gelieve toe te lichten

Tweedekansondernemerschap

* 2.4 Zijn de volgende vormen van financiering en acties die door Cosme worden aangeboden relevant voor uw specifieke behoeften?

	Ja	Nee	Ik weet het niet
*Subsidies	☒	☐	☐
*Financiële instrumenten: portefeuillegaranties voor leningen	☒	☐	☐
*Eigenvermogensinstrumenten	☒	☐	☐
*Overheidsopdrachten (aanbestedingen)	☒	☐	☐
*Studies (strategische informatie, richtsnoeren, beleidsondersteuning, instrumenten voor toezicht enz.)	☒	☐	☐
*Stimuleringsactiviteiten (video's, campagnes, portalen enz.)	☒	☐	☐
*Ondersteuning voor evenementen (workshops, conferenties enz.)	☒	☐	☐
*Observatoria	☒	☐	☐
*Acties voor capaciteitsopbouw (training, mobiliteitsregelingen zoals Erasmus voor jonge ondernemers enz.)	☒	☐	☐
*Acties voor samenwerking en netwerkopbouw voor het mkb	☒	☐	☐
*Netwerken van dienstverleners voor het mkb (zoals het Enterprise Europe Network)	☒	☐	☐
*Netwerken van nationale/regionale beleidsmakers	☒	☐	☐
*Acties voor samenwerking en netwerkopbouw voor clusters	☒	☐	☐
*Acties ter ondersteuning van de internationalisering van het mkb	☒	☐	☐

* 2.5 In hoeverre bent u het eens met de volgende beweringen?

	Helemaal niet	Een beetje	Tot op zekere hoogte	In hoge mate	Ik weet het niet
*Het Cosme-programma is goed gestructureerd	☐	☐	☒	☐	☐
*Het is gemakkelijk om binnen Cosme de geschikte actie/ondersteuning te vinden die aansluit op mijn behoeften	☐	☐	☒	☐	☐
*De activiteiten in het kader van het Cosme-programma zijn duidelijk gedefinieerd	☐	☐	☒	☐	☐
*De jaarlijkse programmering van Cosme is transparant	☐	☐	☒	☐	☐
*De beschrijvingen van de uitnodigingen tot het indienen van voorstellen/uitnodigingen tot inschrijving zijn duidelijk	☐	☒	☐	☐	☐
*De voorwaarden om steun te ontvangen via de financiële instrumenten van Cosme (portefeillegaranties voor leningen, tegengaranties en equityfondsen) zijn duidelijk en transparant	☐	☐	☒	☐	☐
*De communicatieactiviteiten van Cosme bereiken potentiële begunstigden	☒	☐	☐	☐	☐

- *De hoeveelheid administratieve vereisten voor
deelname aan de Cosme-acties staat in
verhouding tot de baten
- *Het proces voor de evaluatie en toekenning van
Cosme-acties is eerlijk en transparant

* 2.6 Indien uw organisatie is gevestigd in een deelnemend land buiten de EU, in hoeverre bent u het dan eens met de volgende stellingen?

* 2.7 De Europese Commissie voert verschillende ondersteunende programma's uit. Hoe zou u het verband beschrijven tussen Cosme en de volgende programma's?

	Ze werken in synergie	Ze overlappen	Ze werken in synergie, maar er is sprake van enige overlapping	Ze vullen elkaar aan	Geen enkel verband	Ik weet het niet
*Europese structuur- en investeringsfondsen (regionaal beleid)	☐	☐	☒	☐	☐	☐
*Europees Fonds voor strategische investerings	☐	☐	☒	☐	☐	☐
*Erasmus+	☐	☐	☐	☐	☐	☒
*LIFE-programma (EU- programma voor milieu en klimaatactie)	☐	☐	☐	☐	☐	☒
*Gemeenschappelijk landbouwbeleid	☐	☐	☐	☐	☐	☒
*Financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen	☐	☐	☐	☐	☐	☒
*Horizon 2020 (onderzoek)	☐	☐	☐	☒	☐	☐
* EaSI (EU-programma voor werkgelegenheid en sociale innovatie)			☐	☐	☐ ☐	☐ ☒
* Creatief Europa (EU-programma ter ondersteuning van de culturele en audiovisuele sector)			☐	☐	☐ ☐	☐ ☒

* 2.8 In welke mate levert het Cosme-programma volgens u een bijdrage aan de volgende prioriteiten van de Europese Unie?

	Helemaal niet	Een beetje	Tot op zekere hoogte	In hoge mate	Ik weet het niet
*Ondersteunen van banen, groei en investeringen	☐	☐	☒	☐	☐
*Bevorderen van een energie-unie met een toekomstgericht klimaatbeleid	☐	☐	☐	☐	☒
*Bevorderen van de rol van de Europese Unie als een sterkere mondiale speler	☐	☒	☐	☐	☐
*Bijdragen aan de oprichting van een digitale eengemaakte markt	☐	☐	☐	☐	☒
*Een diepere en eerlijkere markt bevorderen	☒	☐	☐	☐	☐
*Duurzame ontwikkeling ondersteunen	☐	☐	☐	☐	☒
*Bevordering van de gelijkheid van mannen en vrouwen	☐	☐	☐	☐	☒

* 2.9 Hoe beoordeelt u de algehele toegevoegde waarde van het Cosme-programma ten opzichte van nationale en/of regionale programma's ter ondersteuning van kleine en middelgrote ondernemingen en ondernemerschap?

- Hoger
- Vergelijkbaar
- Lager
- Ik weet het niet

* 2.10 Hoe beoordeelt u de volgende voordelen die te verwachten zijn van deelname aan Cosme ten opzichte van de voordelen die te verwachten zijn van deelname aan nationale en/of regionale programma's ter ondersteuning van kleine en middelgrote ondernemingen en ondernemerschap?

	Niet belangrijk	Redelijk belangrijk	Heel belangrijk	Ik weet het niet
*Meer samenwerking met partners uit andere landen	☐	☒	☐	☐
*Betere internationale zichtbaarheid	☐	☒	☐	☐
*Sterkere kritieke massa om pan-Europese uitdagingen op een bepaald gebied aan te pakken	☐	☒	☐	☐
*Versterkte samenwerking tussen de academische wereld en de particuliere sector	☐	☒	☐	☐
*Versterkte interdisciplinaire samenwerking	☐	☒	☐	☐
*Gefinancierde projecten (die anders op nationaal en/of regionaal niveau geen steun zouden hebben ontvangen)	☐	☐	☒	☐
*Verdeling van het zakelijk risico	☐	☐	☒	☐
*Hogere vergoeding van kosten dan bij nationale en/of regionale programma's	☐	☐	☒	☐

*2.10a Andere, gelieve toe te lichten

Europa moet zich toeleggen op die initiatieven waar ze meer toegevoegde waarde kan bieden dan de lidstaten. De focus van het Europese beleid in deze dient dan ook te liggen op lidstaatgrensoverschrijdende onderwerpen en op initiatieven waar een aanpak door de lidstaten zou kunnen leiden tot een onderlinge concurrentie tussen de lidstaten.

*2.11 In welke mate bent u het ermee eens dat de volgende wijzigingen de sociaaleconomische impact van Cosme zouden maximaliseren?

	Helemaal niet	Een beetje	Tot op zekere hoogte	In hoge mate	Ik weet het niet
*Meer middelen voor de financiële instrumenten	☐	☐	☒	☒	☐
*Meer middelen om meer en meer diepgaande zakelijke adviesdiensten aan te bieden	☐	☐	☐	☒	☐
*Aanzienlijke uitbreiding van de mobiliteitsregelingen voor ondernemers	☒	☐	☐	☐	☐
*Aanzienlijke uitbreiding van de acties om het oppikken van nieuwe technologieën en vaardigheden, nieuwe bedrijfsmodellen enz. te bevorderen	☐	☐	☒	☐	☐
*Meer synergieën/coördinatie met andere EU-/nationale/regionale programma's	☐	☐	☐	☒	☐
*Meer aandacht voor activiteiten op het gebied van capaciteitsopbouw voor start-ups en kleine en middelgrote ondernemingen en hun groei	☐	☐	☒	☐	☐

*2.11a Andere, gelieve toe te lichten

De Hoge Raad is er van overtuigd dat meer middelen om meer en meer diepgaande zakelijke dienstverlening aan kmo's aan te bieden de sociaal-economische impact van COSME zou vergroten. Belangrijke voorwaarde is echter wel dat die dienstverlening dan niet via het Enterprise Europe Network in zijn huidige vorm verloopt.

*2.12 Hebt u nog andere meningen waarnaar in deze raadpleging niet is gevraagd?